

De Dommel door de lens van Noud Aartsen

James van Leuven
en Emy Thorissen
(samenstellers
beeldverhaal)

▼ Waterloopje in De Plateaux (infiltratiegebied): vanaf kanaal Lommel-Kolonie (België) wordt het water afgevoerd naar de beekloop Dommel, 1981.

Noud Aartsen (1932-2010), geboren in Best, vestigde zich in 1956 als zelfstandig fotograaf in Oirschot, maar was vooral landschapsfotograaf. Met oog voor het authentieke in het landschap, de samenhang tussen mens en omgeving, legde hij het eenvoudige leven op het Noord-Brabantse platteland vast zonder het te ensceneren. In een rap tempo onderging de kleinschalige landbouw een transformatie, onder andere door ruilverkaveling. Het landschap veranderde mee. Aartsen kwam in verzet tegen de afbraak en de aantasting van zijn geliefde landschap. Als een milieuactivist deelde hij zijn verhalen via talrijke foto's, waarin hij liet zien hoe de mens zijn eigen leefwereld ingrijpend veranderde. Na zijn terugkeer uit Ierland maakte Aartsen in de jaren tachtig diverse fotoboeken: opnamen van de eigenheid van De Kempen en Het Groene Woud. In deze periode viel zijn werk herhaaldelijk in de prijzen. Toch hield zijn onrust over het aftakelende

▼ De Dommel snijdt door het heidegebied De Plateaux bij Bergeijk, 1970.

Noord-Brabantse landschap aan en in 1996 vertrok hij voorgoed naar de Drôme in Frankrijk om de aantasting van zijn geboortegrond te ontlopen. Noud Aartsen laat een indrukwekkende en omvangrijke fotocollectie na, voornamelijk vrij werk bestaande uit ruim 6500 opnamen en zeker 25.000 negatieven. Veel afdrukken en vergrotingen zijn door hem voorzien van commentaar. De Brabant-Collectie, gevestigd in de universiteitsbibliotheek Tilburg, beheert zijn nalatenschap, zodat die behouden blijft en gedeeld kan worden met het publiek.

In de jaren negentig had Aartsen het voornemen om een fotoboek voor het Waterschap De Dommel te maken, maar helaas is het nooit gerealiseerd. In dit beeldkatern wordt een selectie van unieke, niet eerder gepubliceerde opnamen van de Dommel getoond: de boven-, midden- en benedenloop.

▲ Op zoek naar de oorsprong van de Dommel – vele verraderlijke waterloopjes met vervuiling – in de Belgische Kempen, omstreeks 1965.

◀ De Dommel bij
het grensgebied met
België, november 1981.

Bovenloop

▼ Het Dommeldal bij Borkel en Schaft, 1970.

▼ Borkel en Schaft, omstreeks 1982.

► Na samenvloeiing van de Tongelreep en de Dommel: de stuw bij de Gennepse watermolen in Eindhoven, 1982.

► De watermolen bij Dommelen, 1982.

►► De mulder regelt hier de waterstroom, Dommelen, 1981.

Middenloop

▼ De Dommel in het Stadswandelpark, Eindhoven, omstreeks 1984.

▼ Hooidonkse watermolen aan de Dommel bij Nederwetten, omstreeks 1970.

▼▼ Son, 1981.

► De Collse watermolen aan de Kleine Dommel in het natuurgebied De Zeggen, Eindhoven-Tongerle op gemeentegrens Nuenen-Eeneind, 1983.

► Waterzuivering aan de Dommel in Eindhoven, stadsdeel Tongelre.

▲ Flat bij de Kleine Dommel, Geldrop, begin jaren tachtig.

▲ Het DELA-gebouw in aanbouw aan de Dommel, Eindhoven, 1972.

▲ Riolering bij de uitbreiding van Eindhoven-noord rondom Philipswijk, eind jaren zeventig.

◀ Riolering door het dal van de Kleine Dommel, Eindhoven.

▲ Het gevecht om zuiver water, Sint-Oedenrode, 1970.

▲ Hoog opgewaaide zandrug links gelegen aan de Dommel, Vressel, omstreeks 1960.

◀ De Dommel bij Nijnsel, 1960.

▼ De Dommel bij Olland en Liempde, Sint-Oedenrode, omstreeks 1985.

► De Dommel met zicht op Kasteren, omstreeks 1982.

▼ Vervuiling in de Dommel bij Liempde, 1965.

▲ Overstroming van de Dommel bij Out-Herlaer, omstreeks 1965.

▼ Het Dommeldal bij Haanwijk, omstreeks 1965.

